

20. 8. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh zákona o hromadných žalobách - druhý (úspěšnější) pokus?

Na konci července 2019 Vláda České republiky obdržela přepracovanou verzi návrhu zákona o hromadných žalobách (dále jen „Zákon“), kterou vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti. První verze se v připomínkovém řízení setkala s notnou dávkou kritiky ze strany mnoha institucí[1], a proto byl původní návrh výrazně přepracován. Je otázkou, zdali se konečně podařilo vytvořit zákon, který bude použitelný i v našich kontinentálních podmínkách.

Největší nedostatky původní verze Zákona

Původní verze Zákona se až příliš podobala anglosaské koncepci hromadných žalob (tzv. class action). Zakotvovala přihlašovací[2] i odhlašovací[3] formu řízení o hromadných žalobách, s preferencí odhlašovacího řízení. Z pohledu českého práva přitom existují pochybnosti o ústavnosti odhlašovacího řízení, když zde dochází k prolomení zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“, tedy práva náležejí bdělým. Dále v odhlašovacím řízení dochází k omezení svobodné vůle jedince (tedy k nerespektování autonomie vůle), který se může stát členem žalující skupiny bez svého vědomí. Řízení o hromadných žalobách má přitom velmi zásadní (finanční) dopady na žalovaného, který ale v případě odhlašovacího řízení neví, jakému počtu subjektů musí čelit.

EVERSHEDS
SUTHERLAND

Správci skupiny původní verze Zákona dávala velmi silné postavení, protože hromadná žaloba v případě odhlašovacího režimu mohla být podána pouze jeho prostřednictvím. Správci v případě úspěchu mohla být přiznána odměna ve výši 20 - 30 % z přisouzeného plnění. Původní návrh Zákona tak vybízel správce k tomu, aby si úmyslně vybírali především finančně zajímavé případy a mezi správci navzájem mohlo vzniknout nemorální soutěžní prostředí. Hovořilo se i o tzv. vyděračském potenciálu hromadných žalob.[4]

Upřednostnění přihlašovacího řízení a zpřísnění podmínek odhlašovacího řízení

Nynější verze Zákona jednoznačně upřednostnila přihlašovací formu řízení. Změna je vidět už ze systematiky Zákona, kdy je přihlašovací řízení řazeno vždy před řízením odhlašovacím. Současně z § 3 odst. 3 a 11 Zákona vyplývá, že k zahájení odhlašovacího řízení je potřeba předložit soudu souhlas alespoň 50 členů skupiny nebo zájmové osoby[5].

Současně byla snížena hranice, od které je možné vést přihlašovací řízení, z původních 10 000 Kč na nynějších 5 000 Kč u jednoho člena skupiny. Doplněn byl také způsob určení rozhodné částky pro opakující se plnění, kdy se zohledňuje hodnota plnění za 1 rok. Tato částka by měla představovat dostatečný finanční obnos, o který by se člen skupiny měl aktivně ucházet. Nároky pod touto hranicí budou uplatňovány primárně prostřednictvím odhlašovacího režimu.

Nově je také specifičtěji vymezena skupina. Aby mohla být podána hromadná žaloba (i v přihlašovacím řízení), musí žalobce dle § 32 písm. a) Zákona dostatečně prokázat, že má skupina alespoň 10 členů. Není vyžadován souhlas konkrétních osob s konáním řízení. Žalobce musí pouze osvědčit, že zde existuje 10 osob, proti kterým se žalovaný choval protiprávně. V původní verzi Zákona bylo potřeba prokázat, že má skupina „dostatečný“ počet členů bez dalšího upřesnění.

Oslabení role správce skupiny

Monopol správce skupiny k zahájení odhlašovacího hromadného řízení byl ze současné verze Zákona odstraněn, a tak žalobu v obou typech řízení může podat jakýkoliv člen skupiny.

Odměna, kterou správce skupiny v případě úspěchu obdrží, nově nesmí překročit 25 % z přisouzeného plnění (dříve bylo stanoveno rozmezí 20 až 30 %). Současně dle § 102 odst. 1 Zákona musí odměna odpovídat složitosti, délce a rizikovosti hromadného řízení.

Omezení zpřístupnění důkazních prostředků a větší míra ochrany

Návrh Zákona ponechal možnost požadovat po žalovaném zpřístupnění důkazních prostředků. Ministerstvo spravedlnosti ale zpřesnilo úpravu po vzoru zákona č. [262/2017](#) Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZOHS**“). Byla převzata formulace z § 10 odst. 3 ZOHS, a tak je potřeba v návrhu na zpřístupnění důkazního prostředku „*co nejpřesněji vymezit požadovaný důkazní prostředek*“, což je velmi vítané zpřesnění oproti původní formulaci „*vymezení požadovaných dokumentů, jak to odpovídá dostupným skutečnostem*“. Současně bylo odstraněno ustanovení, dle kterého bylo možno tento návrh podat i před zahájením samotného hromadného řízení.

Možnost využití institutu zpřístupnění důkazních prostředků k tzv. „*lovení důkazů*“ se těmito opatřeními snížila. Navíc když není možné požadovat zpřístupnění důkazních prostředků před zahájením řízení o hromadné žalobě, žalobce nebude moci zneužít zpřístupněné důkazní prostředky k určení existence skupiny nebo k získání kontaktů na potenciální členy skupiny, což původní verze Zákona umožňovala.

Současně byla navýšena jistota, kterou je navrhovatel povinen složit na náhradu újmy, z původních 50 000 Kč na 100 000 Kč. Tato jistota by měla pokrýt újmu, která by mohla žalovanému v důsledku zpřístupnění důkazních prostředků vzniknout. Pro zvláštní kategorii důkazních prostředků, které mohou obsahovat obchodní, bankovní nebo obdobné zákonem chráněné tajemství, byla zvýšena výše pokuty. Dle § 158 odst. 1 Zákona může být tomu, kdo poruší povinnost tato tajemství chránit, uložena pokuta až do výše 10 000 000 Kč nebo 1 % čistého obrátu dosaženého za poslední ukončené účetní období podle toho, která z částek je vyšší. Původní verze Zákona obsahovala pokutu pouze do výše 1 000 000 Kč.

V případě vzniklé újmy představují tyto finanční pojistky pro žalovaného vyšší možnost přijatelného uspokojení. Přesto jsou pořád nepřiměřeně nízké.

Ponechané nešvary

I v nynější verzi Zákona jeho tvůrci ponechali velmi širokou věcnou působnost (viz § 8). Stále bude možnost podávat hromadné žaloby pro všechny soukromoprávní spory, o kterých lze uzavřít smír, včetně pracovněprávních nároků a nároků vzniklých z hospodářské soutěže. Zákon je ve srovnání s návrhem evropské směrnice [\[6\]](#) stále velmi extenzivní, když směrnice počítá se zástupnými žalobami jen pro spotřebitelské věci.

Omezen není ani typ nároků, kterých se může žalobce prostřednictvím hromadné žaloby domáhat.

Vedle zdržovacích nároků tak připadají v úvahu i nároky na peněžitá plnění včetně náhrady nemajetkové újmy.

Co dál?

Legislativní rada vlády nyní bude mít 60 dnů na projednání návrhu Zákona, poté o něm bude vláda hlasovat. Návrh Zákona v této fázi nicméně již neprochází připomínkovým řízením, a tak se k němu jiné subjekty nemohou vyjádřit. Následně bude na vládě, popřípadě až na Poslanecké sněmovně, aby byl návrh Zákona dále poupraven. Zejména věcnou působnost Zákona a rozsah možných nároků by bylo třeba zúžit.

Závěr

I když není návrh Zákona perfektní, nynější verze Zákona představuje posun směrem ke kontinentálnímu právnímu řádům, tedy i k českému právnímu řádu. Upřednostnění přihlašovacího režimu i stanovení nižší finanční hranice pro odhlašovací řízení více odráží české právní zásady a dává žalobcům i žalovanému větší právní jistotu. Také zpřísnění podmínek v řízení o zpřístupnění důkazních prostředků může pro žalované představovat značnou úlevu.

Nyní nezbývá než sledovat, jak se k návrhu Zákona postaví vláda a parlament a zda se podaří přizpůsobit českou verzi Zákona připravované směrnici.

Mgr. Eliška Miklíková,
advokátka

Martina Vodičková,
právní asistentka

[Eversheds Sutherland Dvořák Hager, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

---

[1] Např. Ministerstvo pro místní rozvoj, Česká advokátní komora, Sdružení obrany spotřebitelů, Nejvyšší správní soud, Hospodářská komora ČR, Asociace malých a středních podnikatelů atd.

[2] Hromadného řízení se účastní pouze ty osoby, které se do řízení samy přihlásí (tzv. opt-in režim).

[3] Hromadného řízení se účastní automaticky všichni členové dané skupiny, kteří disponují stejnými či obdobnými nároky, ledaže výslovně vyjádří svůj nesouhlas s účastí v řízení (tzv. opt-out režim).

[4] Viz např. článek na serveru iHned.cz K dispozici >>> [zde](#).

[5] Dle § 15 Zákona je zájmovou osobou právnická osoba, která není založena za účelem zisku a má jako svůj hlavní účel ochranu práv či oprávněných zájmů, o kterých se má hromadné řízení vést.

[6] Směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů. Tato směrnice byla v březnu 2019 schválena Evropským parlamentem a nyní se čeká na postoj Rady.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)